

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Številka: 00104-18/2019/5

Datum: 21. 2. 2019

Odgovor na poslansko vprašanje Alenke Jeraj zvezi s prostovoljstvom

Predsednik Državnega zbora Republike Slovenije, mag. Dejan Židan, je na Vlado Republike Slovenije (v nadaljevanju: Vlada) posredoval pisno poslansko vprašanje poslanke Alenke Jeraj v zvezi s prostovoljstvom.

Poslanica Alenka Jeraj je na Vlado RS naslovila poslansko vprašanje v zvezi s prostovoljstvom in v zvezi s tem v uvodu navaja, da je bil Zakon o prostovoljstvu sprejet leta 2011 in nazadnje spremenjen in dopolnjen leta 2015 ter da je prostovoljstvo ena izmed dejavnosti, ki je v vsaki družbi potrebna, vendar ga je potrebno urediti tako, da ne bo prihajalo do zlorab. S strani posameznikov so že nekajkrat dobili obvestila, da je zakon nedodelan. Prostovoljci so osebe, ki naredijo 24 ur prostovoljnega dela na leto. Z organizacijami sklepajo pogodbe, ki jih odnesejo na center za socialno delo in tudi dobivajo dodatke za delovno aktivnost za katero pa bi bilo potrebno izvesti 60 do 128 ur mesečno. Center za socialno delo tega ne preverja z dokazili in niti ne zahteva od delovnih organizacij obvestil koliko ur je prostovoljec dejansko delal. Tako pride kar nekaj prostovoljcev le podpisat pogodbo, potem pa naredijo največ 24 ur letno, dodatek pa dobivajo po 75 ur mesečno, kar predstavlja letno 900 eur. Če to delimo s 24 ur, je vrednost prostovoljskega dela 37,50 er. To je najboljše plačano delo in verjetno veliko več kot v nevladni organizaciji, kjer naj bi to delo izvajalo.

V zvezi z navedenim sprašuje Vlado Republike Slovenije:

1. Ali držijo podatki, da centri za socialno delo ne preverjajo dejanskega števila opravljenih ur prostovoljcev pri delovnih organizacijah?
2. Kateri organ to sploh preverja in kateri organ vodi natančno evidenco opravljenih ur glede na količino in vrsto dela?
3. Koliko prostovoljcev je tako vrsto dela (pogodba s CSD) delo opravljalo od uvedbe zakona o prostovoljstvu?
4. Koliko prostovoljcev dobi še poseben dodatek za opravljeno delo? Koliko znašajo ta sredstva na letni ravni?
5. Ali se predvideva sprememba zakona o prostovoljstvu v tem delu ter kakšna?

Vlada Republike Slovenije poslansko vprašanje proučila in v nadaljevanju podaja naslednja pojasnila.

Ureditev denarno socialne pomoči in povečanja le-te za dodatek za delovno aktivnost zaradi opravljanja prostovoljskega dela je določena z Zakonom o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list Republike Slovenije, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15, 88/16, 31/18 ter 73/18; v nadaljnjem besedilu ZSVarPre), in ne z Zakonom o prostovoljstvu (Uradni list RS, št. 10/11, 16/11 – popr. in 82/15; v nadaljnjem besedilu ZProst).

Zaradi ohranjanja motivacije brezposelnih oseb za vključenost v določene neformalne oblike dela so od začetka uporabe Zakona o dopolnitvah in spremembah Zakona o socialno varstvenih prejemkih v letu 2013 (Uradni list RS, št. 99/13), tj. od septembra 2014 dalje, do dodatka za delovno aktivnost upravičene tudi osebe, ki imajo sklenjen pisni dogovor o prostovoljskem delu po zakonu, ki ureja

prostovoljstvo. Te osebe so na podlagi ZSVarPre upravičene le do nižjega dodatka za delovno aktivnost, saj se že po zakonu šteje, da so delovno aktivne od 60 do 128 ur mesečno.

Dodatek za delovno aktivnost se izračuna s pomočjo vrednosti ponderja (odvisen od dejstva ali gre za prvo ali drugo odraslo osebo, in je odrasla oseba upravičena do nižjega ali višjega dodatka za delovno aktivnost), ki cenzus minimalnega dohodka samske osebe oziroma družine povečuje. Dodatek za delovno aktivnost je tako del denarno socialne pomoči in ni samostojni dodatek.

Glede na to, da je podlaga za dodelitev dodatka za delovno aktivnost sklenjen pisni dogovor o prostovoljskem delu po zakonu, ki ureja prostovoljstvo, morajo te osebe za upravičenost do dodatka za delovno aktivnost, poleg pogojev, določenih z ZSVarPre, izpolnjevati še pogoje, določene z ZProst.

ZProst v 7. členu določa, da je organizirano prostovoljstvo prostovoljsko delo, ki se skladno z določbami tega zakona opravlja v okviru prostovoljskih organizacij, kot jih opredeljuje prvi odstavek 9. člena tega zakona in ga posameznik izvaja redno in najmanj 24 ur letno (prvi odstavek). Ne glede na določbo prvega odstavka se lahko na podlagi posebnih prostovoljskih programov, ki pomenijo dopolnitev rednega programa javne službe, organizirano prostovoljstvo izvaja tudi v osebah javnega prava ali osebah zasebnega prava, ki so za opravljanje storitev javne službe pridobile koncesijo, in katerih delovanje je z drugim zakonom opredeljeno kot nepridobitno. Posebni prostovoljski programi lahko pomenijo le dopolnitev redne dejavnosti izvajalca javne službe in ne smejo posegati vanjo in v njene obveznosti, določene z drugim predpisom ali koncesijsko pogodbo. Posebni prostovoljski programi se določijo z notranjim aktom izvajalca javne službe (drugi odstavek).

9. člen ZProst določa, da so prostovoljske organizacije po tem zakonu pravne osebe zasebnega prava, vpisane v vpisnik prostovoljskih organizacij in organizacij s prostovoljskim programom iz 38. člena tega zakona, katerih delovanje je z zakonom opredeljeno kot nepridobitno in katerih osnovna dejavnost ni v nasprotju z opredelitvijo prostovoljstva določenega v 2. členu tega zakona in ki zagotavljajo in usposablajo prostovoljce za prostovoljsko delo ali v katerih se prostovoljsko delo izvaja v dobro drugih ali v splošno korist. Organizacije s prostovoljskim programom po tem zakonu so osebe javnega prava ali zasebnega prava, ki so za opravljanje storitev javne službe pridobile koncesijo, in katerih delovanje je z drugim zakonom opredeljeno kot nepridobitno, v katerih se prostovoljsko delo izvaja na podlagi drugega odstavka 7. člena tega zakona in so vpisane v vpisnik prostovoljskih organizacij in organizacij s prostovoljskim programom iz 38. člena tega zakona. Prostovoljske organizacije ali organizacije s prostovoljskim programom ne morejo biti politične stranke, sindikalne organizacije, združenja delodajalcev, poklicna in strokovna združenja ter registrirane cerkve in druge verske skupnosti. Ne glede na določbo prejšnjega odstavka so lahko prostovoljske organizacije tudi strokovna združenja ter sestavni deli registriranih cerkva in drugih verskih skupnosti, ki imajo pravno osebnost na podlagi zakona, ki ureja versko svobodo ali zakona, ki ureja društva in imajo, na podlagi zakona, ki ureja humanitarne organizacije, status humanitarne organizacije ter izpolnjujejo pogoje iz prvega odstavka tega člena. Priglasitev za vpis v vpisnik prostovoljskih organizacij predloži zastopnik prostovoljske organizacije ali organizacije s prostovoljskim programom na pristojni izpostavi organizacije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljnjem besedilu AJPES). AJPES prostovoljsko organizacijo vpiše v vpisnik, če le-ta izpolnjuje pogoje iz prvega odstavka 38. člena ZProst. Ministrstvo za javno upravo na podlagi zbirnih podatkov o prostovoljskem delu v Republiki Sloveniji za preteklo leto, ki jih je posredovala organizacija AJPES, pripravi skupno poročilo, ki vsebuje seznam prostovoljskih organizacij, podatke o številu sklenjenih dogovorov o prostovoljskem delu in opravljenem prostovoljskem delu ter ocenjeno vrednost prispevka k družbeni blaginji. Skupno poročilo o prostovoljstvu se nato objavi na spletni strani Ministrstva za javno upravo.

V skladu s 7. in 9. členom ZProst je tako do dodatka za delovno aktivnost upravičena oseba, ki ima sklenjen pisni dogovor o prostovoljskem delu s prostovoljsko organizacijo, ki je vpisana v vpisnik prostovoljskih organizacij ali z osebami javnega prava ali zasebnega prava, ki so za opravljanje storitev javne službe pridobile koncesijo, in katerih delovanje je z drugim zakonom opredeljeno kot

nepridobitno oziroma s t.i. organizacijami s prostovoljskim programom, če letno opravi najmanj 24 ur prostovoljskega dela. Do dodatka za delovno aktivnost ne more biti upravičena oseba, ki ima sklenjen pisni dogovor o prostovoljskem delu s politično stranko, sindikalno organizacijo, združenjem delodajalcev, poklicnim in strokovnim združenjem ter registriranimi cerkvami in drugimi verskimi skupnostmi; lahko pa je do dodatka za delovno aktivnost upravičena oseba, ki ima sklenjen pisni dogovor o prostovoljskem delu s strokovnim združenjem ter sestavnim delom registriranih cerkva in drugimi verskimi skupnostmi, ki imajo pravno osebnost na podlagi zakona, ki ureja versko svobodo ali zakona, ki ureja društva in imajo, na podlagi zakona, ki ureja humanitarne organizacije, status humanitarne organizacije ter izpolnjujejo pogoje po zakonu o prostovoljstvu.

Centri za socialno delo trenutno pri ugotavljanju upravičenosti do dodatka za delovno aktivnost preverjajo, ali ima oseba sklenjen pisni dogovor o prostovoljskem delu z zgoraj navedenimi organizacijami, tj. s prostovoljsko organizacijo, ki je vpisana v vpisnik prostovoljskih organizacij (leta 2017 so bila v vpisnik prostovoljskih organizacij med drugim vpisana tudi baletna društva, balinarski klubi, prostovoljna gasilska društva itd.) ali z osebami javnega prava ali zasebnega prava, ki so za opravljanje storitev javne službe pridobile koncesijo, in katerih delovanje je z drugim zakonom opredeljeno kot nepridobitno oziroma s t.i. organizacijami s prostovoljskim programom. Ker se kot prostovoljsko delo v skladu z ZProst šteje delo, ki ga posameznik izvaja redno in najmanj 24 ur letno, lahko vsak posameznik, ki ima sklenjen pisni dogovor o prostovoljskem delu z zgoraj navedenimi organizacijami, izpolnjuje pogoje za dodatek za delovno aktivnost, pri čemer mu v skladu z ZSVarPre pripada nižji dodatek za delovno aktivnost, ne glede na število dejansko opravljenih ur prostovoljskega dela v mesecu.

Vlada Republike Slovenije ugotavlja, da Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ne razpolaga s podatkom o številu delovno aktivnih upravičencev do denarno socialne pomoči, ki prejemajo denarno socialno pomoč povišano zaradi opravljanja prostovoljskega dela pri prostovoljskih organizacijah, ampak samo s podatkom o skupnem številu delovno aktivnih upravičencev do denarno socialne pomoči, ki prejemajo denarno socialno pomoč povišano za nižji dodatek za delovno aktivnost, tj. na podlagi delovne aktivnosti v obsegu od 60 do 128 ur mesečno.

Podatki Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti kažejo, da delež delovno aktivnih upravičencev do denarno socialne pomoči (takih, ki prejemajo povišano denarno socialno pomoč zaradi delovne aktivnosti, vključno s prostovoljnim delom pri prostovoljskih organizacijah) že več let počasi narašča (glej spodnjo tabelo). Kot je razvidno iz spodnje tabele (v njej so kot delovno aktivni upravičenci šteti vsi, ki dobivajo povišano denarno socialno pomoč nižjega ali višjega) se je število upravičencev do denarno socialne pomoči, ki prejemajo nižji dodatek za delovno aktivnost, občutno povečalo v drugi polovici leta 2014 in v letu 2015 (predvideva se, da ravno zaradi uvedbe dodatka za delovno aktivnost tudi za osebe, ki opravljajo prostovoljsko delo), trend zviševanja števila pa se še vedno nadaljuje. Meseca decembra 2018 je bilo 4.330 upravičencev, ki so prejeli denarno socialno pomoč povišano za nižji dodatek za delovno aktivnost, kar letno znaša okoli 5 mio. evrov. Povečanje števila upravičencev do denarno socialne pomoči, ki prejemajo nižji dodatek za aktivnost, v zadnjih šestih mesecih je posledica dviga osnovnega zneska minimalnega dohodka na 385,05 evra za čas od 1. junija 2018 do 31. julija 2018. Ta znesek se je nato julija 2018 uskladil z rastjo cen življenjskih potrebščin in od 1. avgusta 2018 dalje znaša 392,75 evra.

Tabela: Število upravičencev do denarno socialne pomoči, ki prejemajo dodatek za delovno aktivnost, 2012 – 2018 (Vir: MDDSZ, ISCS2)

	Oseba je delovno aktivna v obsegu od 60 do 128 ur na mesec (nižji)		Oseba je delovno aktivna v obsegu nad 128 ur na mesec (višji)	
	Prva ali samska odrasla oseba	Vsaka naslednja odrasla oseba	Prva ali samska odrasla oseba	Vsaka naslednja odrasla oseba

1. december 2012	108	62	344	429
1. junij 2013	145	81	477	458
1. december 2013	304	107	561	467
1. junij 2014	298	112	901	574
1. december 2014	999	42	1.905	91
1. junij 2015	1.644	52	2.602	47
1. december 2015	1.990	66	2.521	27
1. junij 2016	2.500	112	3.385	65
1. december 2016	2.705	132	3.263	55
1. junij 2017	3.415	161	3.992	83
1. december 2017	3.466	181	3.679	82
1. junij 2018	3.779	213	4.240	100
1. december 2018	4.052	278	5.151	169

Vlada Republike Slovenije glede na zgoraj navedeno ugotavlja, da sprememba ZProst ni potrebna, saj ne ureja dodatka za delovno aktivnost za upravičence do denarno socialne pomoči, izvaja pa se preverba ustreznosti trenutno veljavne ureditve dodatka za delovno aktivnost kot povečanja denarno socialne pomoči z ZSVarPre.